

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums par Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem (CVD) un grozījumiem Direktīvā 98/26/EK

(Pilns atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU tīmekļa vietnē <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 336/07)

1. Ievads

1.1. Apspriešanās ar EDAU

1. Komisija 2012. gada 7. martā pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem (CVD) un grozījumiem Direktīvā 98/26/EK (turpmāk "priekšlikums"). Šis priekšlikums tajā pašā dienā tika nosūtīts EDAU atzinuma sniegšanai.

2. EDAU atzinīgi vērtē faktu, ka Komisija ar to apspriežas, un iesaka ierosinātās regulas preambulā iekļaut atsauces uz šo atzinumu.

3. Priekšlikumā ir ietverti noteikumi, kas dažos gadījumos var ietekmēt attiecīgo personu datu aizsardzību, piemēram, saistībā ar kompetento iestāžu izmeklēšanas pilnvarām, informācijas apmaiņu, reģistru uzturēšanu, ārpakalpojumu izmantošanu, sankciju publicēšanu un ziņošanu par pārkāpumiem.

4. Šajā atzinumā minētajiem noteikumiem līdzīgi noteikumi ir vairākos vēl nepieņemtos un iespējamajos turpmākos priekšlikumos, piemēram, tajos, kas apspiesti EDAU atzinumos par Eiropas riska kapitāla fondiem un Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem ⁽¹⁾ un tiesību aktu kopumu attiecībā uz banku tiesību aktu pārskatīšanu, kredītreitingu aģentūrām, finanšu instrumentu tirgiem (FITD/FITR) un tirgus ļaunprātīgu izmantošanu ⁽²⁾. Tādēļ EDAU iesaka skatīt šo atzinumu ciešā saistībā ar tā atzinumiem par iepriekš minētajām iniciatīvām.

1.2. Priekšlikuma mērķi un darbības joma

5. Jebkurai tirdzniecībai ar vērtspapīriem tirdzniecības vietā vai ārpus tās seko pēctirdzniecības procesu plūsma, kā rezultātā tiek veikti darījuma norēķini, tas nozīmē – vērtspapīri tiek piegādāti pircējam apmaiņā pret naudu, kas tiek piegādāta pārdevējam. CVD ir galvenās iestādes, kas ļauj veikt norēķinus, izmantojot tā sauktās vērtspapīru norēķinu sistēmas. Tās ir iestādes, kuras atvieglo tirgos noslēgto darījumu veikšanu. CVD arī nodrošina sākotnējo reģistrēšanu un vērtspapīru kontu centralizētu uzturēšanu, veicot grāmatojumus par to, cik daudz vērtspapīru emitējis kāds emitents un kā mainās šo vērtspapīru turētāji.

6. Lai gan vienas valsts ietvaros CVD kopumā darbojas droši un efektīvi, CVD pārrobežu kombinēšanas iespēja un saziņa ir mazāk droša, kas nozīmē, ka ieguldītājam rodas lielāks risks un izmaksas, veicot pārrobežu ieguldījumu. Citas nopietnas bažas raisa arī tas, ka nepastāv efektīvs vienots iekšējais tirgus norēķiniem, piemēram, ir ierobežojumi vērtspapīru emitentu piekļuvei CVD, dažādās Savienības dalībvalstīs ir atšķirīgi licencēšanas režīmi un noteikumi par CVD, kā arī ir ierobežota konkurence starp šo valstu CVD. Šo šķēršļu dēļ tirgus ir ļoti sadrumstalots, savukārt pārrobežu darījumu skaits Eiropā turpina pieaugt un CVD kļūst savstarpēji aizvien vairāk saistīti.

7. Priekšlikuma mērķis ir risināt šīs problēmas, nosakot pienākumu uzrādīt visus pārvedamos vērtspapīrus dematerializētā veidā un grāmatot tos CVD, pirms tie tiek tirgoti regulētās tirdzniecības vietās, saskaņojot norēķinu termiņus un norēķinu disciplīnas režīmus ES un ieviešot vienotu noteikumu kopumu attiecībā uz riskiem, kuri ir saistīti ar CVD darbībām un pakalpojumiem.

8. Ar šo priekšlikumu tiks pabeigts vērtspapīru tirgus infrastruktūru tiesiskais regulējums, tāpat kā ar Direktīvu 2004/39/EK, kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem (FITD), tiks pabeigts tiesiskais regulējums attiecībā uz tirdzniecības vietām un ar ierosināto regulu par darījumiem ar atvasinātiem instrumentiem (FITR) – attiecībā uz centrālajiem darījumu partneriem.

⁽¹⁾ EDAU 2012. gada 14. jūnija atzinums, pieejams tīmekļa vietnē: <http://www.edps.europa.eu>

⁽²⁾ EDAU 2012. gada 10. februāra atzinums, pieejams tīmekļa vietnē: <http://www.edps.europa.eu>

3. Secinājumi

48. EDAU atzinīgi vērtē īpašo uzmanību, kas priekšlikumā pievērsta datu aizsardzībai.

49. EDAU sniedz šādus ieteikumus:

- iekļaut priekšlikuma preambulā atsauces uz šo atzinumu;
- pārformulēt noteikumus, uzsverot pašreizējo datu aizsardzības tiesību aktu pilnīgu piemērojamību vienā kopējā noteikumā, kurā būtu iekļauta atsauce uz Direktīvu 95/46/EK un Regulu (EK) Nr. 45/2001, kā arī precizēt atsauci uz Direktīvu 95/46/EK, norādot, ka noteikumi tiks piemēroti saskaņā ar valstu tiesību aktiem, ar ko īsteno Direktīvu 95/46/EK. Bez tam EDAU iesaka šo visaptverošo noteikumu iekļaut priekšlikumā kā būtisku noteikumu;
- ierobežot kompetento iestāžu piekļuvi dokumentiem un informācijai, atļaujot to tikai konkrēti noteiktos un smagos priekšlikuma pārkāpumu gadījumos, kā arī gadījumos, kad ir pamatotas aizdomas (kas būtu jāpamato ar konkrētiem sākotnējiem pierādījumiem) par pārkāpuma izdarīšanu;
- noteikt prasību kompetentajām iestādēm pieprasīt dokumentus un informāciju ar oficiālu lēmumu, kurā norāda pieprasījuma juridisko pamatu un mērķi, un to, kāda informācija tiek prasīta, termiņu, līdz kuram informācija jāsniedz, kā arī lēmuma adresāta tiesības lūgt, lai lēmumu izvērtē tiesa;
- precizēt, kāda veida personas informāciju saskaņā ar priekšlikumu var apstrādāt un nodot, noteikt mērķus, kādiem kompetentās iestādes personas datus var apstrādāt un nodot, un noteikt samērīgu datu glabāšanas termiņu to apstrādei, kā minēts iepriekš, vai vismaz noteikt precīzus kritērijus šāda termiņa noteikšanai;
- ņemot vērā riskus, kas saistīti ar datu nodošanu trešām valstīm, 23. panta 7. punktu papildināt ar konkrētiem aizsardzības nosacījumiem, piemēram, nosakot, ka katrs gadījums ir jāizvērtē atsevišķi un ka trešā valstī, kura saņem personas datus, ir jābūt atbilstošam personas datu aizsardzības līmenim;
- priekšlikuma 27. pantā minēto minimālo glabāšanas termiņu, kas ir pieci gadi, aizstāt ar maksimālo glabāšanas laiku, ja ieraksti satur personas datus. Izvēlētajam termiņam ir jābūt atbilstošam un samērīgam attiecībā uz mērķi, kādam dati tiek apstrādāti;
- priekšlikuma 28. panta 1. punkta i) apakšpunktu pārformulēt šādi: “CVD nodrošina, ka pakalpojumu sniedzējs savus pakalpojumus sniedz, pilnībā ievērojot CVD piemērojamās valstu noteikumus, ar kuriem īsteno Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti. CVD atbild par to (...)”;
- priekšlikuma 62. panta 2. punkta b) apakšpunktā pievienot šādu noteikumu: “būtu jāgarantē šo personu identitātes konfidencialitāte visos procedūras posmos, ja vien identitātes izpaušana nav paredzēta valsts tiesību aktos saistībā ar turpmāku izmeklēšanu vai vēlāku tiesvedību” un 62. panta 2. punkta c) apakšpunktā svītrot tekstu “izklāstītajiem principiem”;
- ņemot vērā šajā atzinumā paustās šaubas, novērtēt ierosinātās sankciju obligātās publicēšanas sistēmas nepieciešamību un samērīgumu. Ņemot vērā šādas nepieciešamības un samērīguma pārbaudes rezultātus, jebkurā gadījumā paredzēt atbilstošas drošības pasākumus, lai garantētu, ka tiek ievērota nevainīguma prezumpcija, attiecīgo personu tiesības iebilst, datu drošība/precizitāte un tas, ka dati pēc attiecīgā laikposma tiek izdzēsti.

Briselē, 2012. gada 9. jūlijā

Giovanni BUTTARELLI

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja palīgs